

FRANCO MONTI

LA GEOMETRÍA DE LA SOMBRA
1995 - 1998

SES VOLTES
Ajuntament
de Palma

FRANCO MONTI

LA GEOMETRÍA DE LA SOMBRA

1995 - 1998

*Between the conception
And the creation
Between the emotion
And the response
Falls the Shadow*

T. S. Eliot "The Hollow Men", 1925

MAIG - SETEMBRE, 1999

SES VOLTES
Ajuntament
de Palma

Ajuntament de Palma**Batle**

Il·lm. Sr. Joan Fageda Aubert

Regidora delegada de Cultura i Joventut

Sra. Carme Feliu Álvarez de Sotomayor

Director d'activitats culturals

Sr. Lluís G. Socias Cerdà

Exposició: "La geometria de la sombra. 1995-1998". Franco Monti.

Comissària

María José Corominas i Madurell

Textos

Giuseppe Panza di Biumo

María José Corominas i Madurell

Fotografies

Manfred Ballheimer

Coordinació del catàleg

Maria Jaume

Muntatge

Pep Fluxà Salvà

Transports

Mobeltrans SA

Fotocomposició i maquetació

Institut Municipal d'Informàtica, Ajuntament de Palma

Assessoria lingüística

Servei d'Assessorament Lingüístic, Ajuntament de Palma

Traducció al castellà

Amanda Vich

Traducció a l'anglès

Elaine Kerrigan

Assegurances

March Correduria de Seguros SA

Arxiu obra

<http://francomonti.web-page.net>

Agraïments

A Cristina i Erwin Bechtold

Impressió:

Esmert, centre especial de treball d'AMADIP

Dipòsit Legal

P.M. 963-1999

ISBN

84-95267-09-8

Molts artistes contemporanis han coincidit en el seu interès per acoblar el seu treball a l'anomenat art primitiu. Es tracta d'establir un vincle, una comunió entre el mètode i la intenció que impulsà els pobles africans i aplicar el mateix a l'art contemporani. La proposta és arriscada, perquè és difícil aconseguir que el resultat no sigui una obra amb caràcter artificial. L'Ajuntament de Palma presenta una mostra de Franco Monti, un escultor afanyat a construir la seva obra partint del seu coneixement i admiració de l'art primitiu. El que succeeix és que el seu mètode és "radicalment" distint. Ciment, terra i arena són els materials amb els quals Franco Monti s'enfronta a una escultura que vol "comunicar-se" amb l'esperit i la forma de fer dels primitius i des d'un punt de vista estrictament conceptual. La mostra de Franco Monti, un expert coneixedor de l'art conceptual i *minimal*, que ara tots podrem contemplar enmig del Parc de la Mar i que mereix l'agraïment per part d'aquest Ajuntament.

Joan Fageda Aubert

Batle de Palma

Resulta curiosa, sorprenent i, almenys, peculiar, la interpretació que Franco Monti fa de les cultures primitives en aquesta exposició. Viatger impenitent, explorador, aventurer i entusiasta de l'art, Franco Monti s'internà a territoris africans quan aquest continent —especialment l'Àfrica subsahariana— encara era verge. Com a resultat d'aquells viatges, Monti es convertí en un expert en art primitiu i, passats uns anys, organitzà exposicions d'art africà i precolombí. S'ha dit sempre que les avantguardes artístiques d'aquest segle han nascut inspirant-se en expressions artístiques d'Àfrica, Índia, Xina, Colòmbia, Mèxic o el Japó. A Picasso resulta fins i tot fàcil rastrejar determinats elements ornamentals dels pobles africans i el mateix artista malagueny no ocultà aquestes evidències. Franco Monti, en canvi, no ha volgut rescatar de l'art primitiu la seva forma de procedir. El que Franco Monti vol "empresonar" a les seves escultures és l'esperit de l'home davant la natura i explicar-ho de l'única manera possible, com ho han fet els pobles a través de la història: a través de l'art.

Carme Feliu Álvarez de Sotomayor

Regidora delegada de Cultura i Joventut

FRANCO MONTI

GIUSEPPE PANZA DI BIUMO

Vaig conèixer Franco Monti anys enrere, el 1958, en ocasió d'una mostra seva d'art africà i precolombí a la Galeria dell'Ariete de Milà.

El seu interès, i també el meu, se centrava en l'art denominat primitiu. El meu era un interès de col·leccionista, principalment d'art contemporani, que veia una afinitat i una convergència de finalitats entre aquests dos mons extremadament tan llunyans. Justament per aquesta raó era una oposició particularment estimulante. L'esforç de Franco Monti era intens, estava immers en la recerca d'obres d'art africà. Era una recerca en viu, al territori mateix, no una activitat intel·lectual desenvolupada a l'estudi d'un apartament a Milà. Era un treball que s'allargava durant molts de mesos a l'any, viatjant d'una regió a altra a l'Àfrica subsahariana, amb incomoditats, dificultats, perills, que haurien desencoratjat qualsevol col·leccionista corrent. Eren els anys de transició d'un règim colonial a la independència.

Àfrica encara era verge, el seu interior no havia estat contaminat per la influència occidental. Aquesta únicament es limitava a desenrotllar la seva activitat econòmica d'exportació cap a Europa a les ciutats de la costa. Era aquella una recerca d'una cultura que havia quedat aïllada del racionalisme i de l'individualisme europeu. Allà, les persones encara hi vivien una relació instintiva amb el medi, la naturalesa era la sobirana i la gran mare, molt més poderosa que l'individu. La cohesió del grup era una necessitat vital per defensar-se de la seva força preponderant. Però, alhora, les persones se sorprenien davant la seva generositat, ja que la natura ens dóna la vida i ho rebem tot d'aquella.

L'escultura era la forma d'art més idònia per expressar la relació amb les forces que emanen de la natura i que dominen els éssers vius. L'art és l'expressió dels instints més arrelats a la nostra consciència i que diferencien les persones de

la resta dels animals. Són condicions de la consciència que ens fan sentir la necessitat de conèixer la totalitat i orientar la nostra existència cap a una finalitat última. Per expressar aquests instints primordials, que creen la nostra personalitat, no és necessari haver desenvolupant una gran ciència o una tecnologia avançada, que en lloc d'apropar-nos ens allunyen i converteixen en presumptuosos i orgullosos. Creim que dominam la natura, però serà sempre aquesta la que al final ens dominarà. La natura no frissa, coneix l'espera, al final ens farà pagar inexorablement els nostres errors: la destitució de la nostra consciència i de la nostra vida, el fi darrer. A les poblacions que viuen en unes condicions no modificades per la tecnologia, la presència de les veritats fonamentals és més evident. La vida és breu i no concedeix ajornaments.

Pot semblar superflu parlar de l'art africà per descriure el significat de l'escultura de Franco Monti. Això no obstant, crec que és molt útil. Quin motiu empenyé Franco, fa 40 anys; a una vida aventurera i difícil, descobrint els darrers testimonis d'un mode de concebre la vida que estava desapareixent, entre noves i diverses concepcions: l'islamisme, el cristianisme, el model de vida occidental. La raó fou la convicció que aquests valors eren reals i que no s'hi podia renunciar.

Des de fa molts anys, Franco no visita Àfrica. La transició entre un mode de viure estrany a un món ancestral crea una situació caòtica en lloc d'un nou ordre. Seria un patiment constatar com els antics valors són destruïts sense la possibilitat que hagin estat reemplaçats per uns de nous. Crec que és particularment aquesta impossibilitat de trobar al lloc d'origen, a un context autèntic, obres que testimonien la presència de valors eternals, la que ha impulsat l'explorador de l'art africà a convertir-se en artista per reafirmar la veritat en vies d'extinció.

FRANCO MONTI

GIUSEPPE PANZA DI BIUNO

Les escultures de Franco Monti són fetes de ciment, arena i terra. Materials rarament usats per esculpir. Són inerts, no es poden modelar amb les mans com l'argila o amb el cisell com és el cas de la fusta o la pedra, i ni tan sols programar com les obres minimalistes executades a una oficina realitzant un projecte amb prefabricats industrials. La utilització d'inerts sembla contradir el concepte base de l'escultura, que consisteix en la intervenció activa de l'artista en la matèria. En el nostre cas sembla que l'artista es retira durant el procés en lloc de ser-hi present. La seva presència precedeix l'execució. És un mode d'intervenció que no és intel·lectual com a l'art minimalista, ni tan sols una agressió directa del material que s'ha de transformar. A diferència, la pedra o la fusta passen de matèries passives a prendre vida pròpia i manifestar el que l'artista ens vol transmetre. La intervenció de Franco Monti no és visible durant la transformació. Precedeix aquest moment miraculós que provoca l'aparició de la idea. Consisteix en la preparació de la forma on l'arena, el ciment, la terra, deixaran de ser una massa fluida per concretar-se en un mode estable i definitiu, el passatge de la inexactitud a la forma. La manifestació de la idea tancada, reclosa en el volum comprès entre les parets que han tancat el flux de la matèria. L'escultura existeix en un mode virtual, a l'espai buit entre

les parets de la forma. Una gran part del treball és la preparació de l'espai que ocuparà l'escultura, però no és la visió final. La mescla d'arena, ciment, terra acolorida, expressen, concreta, una idea abstracta que és tridimensional, però falta l'element final de la superfície, el color i la seva natura. Rugosa o llisa, porosa o compacta, el color pot ser obscur o clar, amb forts o delicats contrastes, amb suaus matisos. Una qualitat fonamental i visible. El color no és aplicat, no és pintat, és dins la matèria, és la seva propietat intrínseca. Precedeix del seu interior. Forma part del tot. Aquest formar part del tot, consider que és la qualitat substancial de l'escultura de Franco Monti. No és el producte d'un plaer estètic, és la necessitat d'identificar-se amb una realitat que transcendeix l'individu. L'elecció de materials que vénen de la terra, que són extractes del sòl. El ciment és un producte industrial, però és pedra mòlta, transformada del foc per tornar a ser pedra. Aquest procés de retorn a la realitat de la natura descobreix els vincles existents entre l'obra i l'amor de l'artista per l'escultura africana i l'art primitiu. La necessitat de tornar a cercar una veritat fonamental, primordial, que necessàriament és superior a nosaltres i que l'orgull de la nostra potència científica ens fa oblidar, però és finalment qui venç.

LA GEOMETRIA DE L'OMBRA

Mª JOSÉ COROMINAS MADURELL

No puc referir-me a l'obra de l'escultor Franco Monti sense fer-ho en primer lloc a la seva personalitat, ja que aquesta té una relació molt directa amb el seu treball, la qual s'aprecia en major grau que en altres artistes. En aquest creador de formes, no resulta difícil descobrir-hi un fort caràcter, matisat per la dolçor de les seves paraules, que es manifesta a totes les seves converses, tant sobre temes de la quotidianitat més pròxima com quan de manera tècnica i molt humana es refereix als temes d'etnologia enriquits per les múltiples experiències que ha acumulat durant les seves llargues i reiterades estades, durant trenta anys, a l'Àfrica negra.

La investigació de Franco Monti sobre l'art africà i els països que l'han generat li han permès conèixer els costums i ritus de les plurals ètnies, totes amb expressions figuratives de representació de la figura humana, així com els estris necessaris per al treball, la caça, la indumentària o la dansa. Viure submergit, durant anys, en aquest desbordant esperit figuratiu ha situat, per contrast, aquest artista al centre de l'interès per les formes més sintètiques i ha arribat a un concepte d'abstracció molt depurat que es manifesta a tota la seva obra escultòrica.

Pot dir-se que la important síntesi de les formes a l'obra de Monti es manifesta de manera evident en els plànols i volums minimalistes en els quals no resulta difícil apreciar l'evocació de múltiples formes de la natura, no només africana sinó també mediterrània, la visió de les quals ha aportat a aquest artista una importantíssima quantitat d'impactes visuals que han romàs gravats al seu cervell per transformar-se en pures essències de les formes naturals.

Un element vegetal com una fulla, o de l'àmbit aquàtic com un peix, o de l'aire com un ocell, es redueixen a l'obra d'aquest artista a

pures insinuacions que permeten a l'espectador descobrir, per si mateix i en profunditat, el barroquisme que presideix a les formes de la natura africana, farcida d'elements que l'home no ha elaborat sinó que han estat generats i oferts per la mare terra. Una natura que ha estat admirada i estimada per Franco Monti i que ha col·laborat decisivament al seu plantejament conceptual, que se situa al costat oposat, és a dir, el de l'extrema simplicitat en el moment de realitzar el seu treball escultòric, el qual, dotat d'una gran personalitat, s'ha mantingut incontaminat de qualsevol referència plàstica a la moda.

Resulta important a l'obra de Franco Monti la voluntat de no referir-se artísticament a l'expressió de l'ésser humà, al qual considera com a posseïdor de capacitats suficients per poder desenvolupar comportaments, actituds i aspectes més benèfics i positius que els que li són habituals. Aquest fet resulta essencial en el moment de contemplar les escultures d'aquest artista, a les quals es poden apreciar distintes tipologies. Sovint les obres estan formades per una sola peça de gran format amb plans que creen desnivells entre les diverses parts de l'obra com a *OT 97/1 Under the Volcano* i especialment a *JU 96/1 Colours of a Past*. Les corbes hi apareixen reiteradament i creen espais íntims, així com els perfils aguts en què finalitzen algunes peces com *MCH 98/3 Jonah* o *JA 98 Looting North West*, de manera que en trobar-se a l'aire lliure, la posició solar permet, segons l'hora del dia, una gran pluralitat de projecció d'ombres en terra. Algunes escultures estan formades per dues parts verticals separades per un mínim espai que permet el trànsit de la llum, com les peces: *S 98/1 Ombres brunes* i *Maig 98 On the Brink*. Altres posseeixen un caràcter de complementarietat, de manera que col·locades molt pròximes, el volum d'una penetra a la concavitat

LA GEOMETRIA DE L'OMBRA

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

de l'altra sense arribar a tocar-se com a una abraçada suggerida però no consolidada formalment i que s'evidencia a *Inquiring* i a *JU 97/1 Amistats*. Resulta evident el concepte organiconatural de les formes de les seves escultures, les quals prenen un cert valor camaleònic d'aproximació i integració a la natura en les formes i els colors que sense estridències, però de manera molt rotunda, tenen un important protagonisme a les obres.

Si una fulla, un cetaci o qualsevol ésser vivent respira per mantenir les seves constants vitals, l'obra de Franco Monti respira a través dels seus plans i volums que prenen el valor de pulmons que aspiren i expiren l'aire i es nodreixen del seu oxigen. L'obra escultòrica d'aquest artista, a pesar de la simplicitat de formes que la caracteritza, és el fruit d'un lent i important procés de treball que no admet improvisacions sinó que necessita diversos estudis i projectes previs a l'obra per crear la forma i, amb anterioritat, l'estructura d'aquesta en ferro. La creació d'aquesta estructura resulta vital per al resultat final de l'obra i ens evoca el minuciós procés que els joiers realitzen per aconseguir les creatives formes, a la cera perduda.

Una de les característiques a l'obra de Franco Monti són els grans plans escultòrics que a partir d'una massa disminueixen, sovint, per arribar al mínim gruix de material en certs punts i crear la sensació que es poden trencar per augmentar en altra o altres direccions i iniciar el diàleg de màxim-mínim i de mínim-màxim desitjat i establir tensions entre els espais amb forts contrastes, que resulten constatables a *S 97/2 Geometria nocturna* o *D 98/2 Estela*.

Franco Monti, com qui realitza una construcció contemporània, crea un motlo de ferro amb la forma que desitja per a l'obra i hi incideix per provocar accidents en el material i fer evidents els gests més importants de la peça:

la forma exterior amb els seus contorns, el major o menor volum a les diverses parts i arestes, o les diverses textures que es vol que tinguin les superfícies. Un cop realitzada l'estructura, aquesta s'omple amb la massa per aconseguir-ne una primera farga, ja que la definitiva no s'obtindrà fins després d'alguns anys en un lent procés de consolidació. A l'interior de la matèria s'ha introduït el color de manera que se'n puguin aconseguir gradacions i contrastes amb camps més o menys intensos per crear jocs de metallenguatges entre les formes i els colors. A vegades és el vermell com la terra d'Àfrica el que destaca a certes parts, tal i com succeeix a l'obra *S 97/1 Portal*, en la qual la part que evoca el suport de l'edifici destaca en aquest color com la sang dels atlants que sostenen els altars barrocs. A altres peces les tonalitats verdes col·laboren en gran mesura al sentit camaleònic d'algunes obres respecte de la natura. També les gradacions de tons rosacis contrasten de manera rotunda amb el caràcter estricte del formigó i evocuen la floració de certes plantes, i els ocres creen grans espais de record de la terra mediterrània o de l'arena sahariana.

A la part exterior del motlo de ferro tenen presència les convexitats i les concavitats a les quals tenen importància el color –del qual ha estat necessari un important càlcul de les possibilitats del seu desplaçament a l'interior de la massa– així com l'evolució química de la mescla al ciment.

Monti redueix, exagera, arrodoneix o aguditza certes parts de les peces posteriorment al seu alliberament del motlo, per aconseguir globalitats harmòniques però molt contrastades, i mantenir sempre un sentit estricte de l'abstracció de les formes.

El sentit de verticalitat apareix molt sovint a les escultures de gran format d'aquest artista, amb bases proporcionals a la seva altura i a

LA GEOMETRIA DE L'OMBRA

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

altres en les quals sembla impossible que el mínim suport de les peces sigui capaç de sostenir-les com si es tractàs d'una acció utòpica, per agafar gruixa posteriorment a mesura que s'allunya del terra, i convertir-se en peces importants però sense pretensions de grandiloqüència, sinó amb un extrem sentit de pureza de la forma que canvia segons el pla des del qual s'observi l'escultura. D'aquesta manera algunes obres exerceixen un evident efecte de *trompe-l'oeil* que es clarifica quan l'espectador canvia el seu lloc d'observació i descobreix un aspecte molt diferenciat de la mateixa obra. Altres vegades, les formes són horitzontals amb poca elevació del terra, com per exemple a l'obra que dividida en quatre parts que es troben juntes però sense tocar-se ens provoca amb la imaginació en llibertat, la forma d'un gran element vegetal o d'un rèptil amb la gola oberta, encara que en cap moment trobam un aspecte de figuració a l'obra sinó que aquesta compleix un sentit de suggeriment imaginatiu de la mateixa manera que succeeix a *N 98 Haida*.

Àfrica, de nord a sud, d'est a oest, posseeix la força, el misteri, la profunditat de la seva estètica, els contrastes, les contradiccions, en una paraula, la bellesa suficient per inundar moltes existències, per provocar molts films, per omplir pàgines i pàgines d'assaig, novel·la o poesia, però a més amb la seva força pot motivar efectes revulsius que condueixen a la reflexió, a la comparació, a l'observació intel·lectual i a una singularització de plantejaments que ens acosten a un pensament pròxim al més pur dels sentiments, que es renoven continuadament amb l'emoció del treball creatiu diari, amb la satisfacció de l'amistat sincera, amb l'amor als éssers estimats, amb el diàleg –sovint mut– amb els animals del nostre entorn. També amb el gaudi del sol, de la mar, de l'aroma de les flors i dels arbres, fets tots

ells dels quals aprenem a no gaudir a una societat materialista, individualista com la d'aquest final de mil·lenni, en la qual l'ésser humà viu compulsivament programat per fets externs i contradictoris amb la seva realitat anímica. Conscient del que deïm, Franco Monti és un gran observador de tot, per, amb el seu *voyerisme*, convertir-se en un filtre liquidador del pur, el bell, de l'essència, i amb aquesta crear els plans, els volums, els diàlegs de la matèria en els seus *fills petris*, sòlids nascuts d'una voluntat de treball disciplinada, plena de llargues jornades al seu taller i envoltat de la natura amb la qual s'alimenta l'esperit dia a dia.

Nascut a la ciutat italiana de Milà, Monti ha estat amic dels intel·lectuals més importants de diverses generacions: Morandi, Giacometti, Lucio Fontana, Andrea Cascella o Marino Marini, entre una llista llarga, i a Eivissa, on resideix des de fa anys, Cristina i Erwin Bechtold. Resulta entranyable la manera de referir-se a tots ells i les anècdotes viscudes conjuntament com a vertaders companys a l'àmbit cultural de cada moment. Tot això, afegit a les seves experiències viscudes a la seva investigació sobre l'art africà, ha configurat a Franco Monti una personalitat molt peculiar no només com a artista, sinó com a ésser humà.

Com a etern viatger del món sencer, per les seves terres i mars, constatem que el sentit de Franco Monti del viatge, de la investigació, de la curiositat pel món que habitam, se situa molt lluny d'aquell sentit del viatge *romàntic* que significava la recerca del Jo, i en el qual l'heroi romàntic era, en la realitat o en el somni, el nòmada obsessionat que necessitava recórrer amplis espais, els més amplis possibles, per alliberar l'esperit de l'asfíxia de la limitació. Contràriament, l'esperit de viatger empedreït de Franco Monti respon a una

LA GEOMETRIA DE L'OMBRA

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

---

important valoració del risc no només físic sinó també d'aquell que existeix en la quotidianitat d'allò mediocre en contra de la qual l'individu s'ha de protegir de manera superior a les societats més desenvolupades i que evidentment resulta més perillós i contaminant que la jungla. Resulta evident que l'individu tendeix a cercar durant tota la seva existència allò que creu que li ha estat "negat o prohibit" per raons de diferent tipologia. És precisament per aquest sentit d'innaccessibilitat que la recerca es converteix en contínua, irrefrenable i perpètua, i a la majoria dels casos, les respostes, les possibilitats i les permissions es troben en el mateix individu, per la qual cosa la recerca no pot haver obtingut els millors resultats, conseqüència tot això d'una important dosi d'utopia que es troba implícita a l'existència de l'ésser humà.

Resulta molt distinta la recerca intel·lectual i l'estudi dels fets culturals dels pobles més primitius, en els quals, molt sovint, es troben les respostes a molts dels comportaments dels ciutadans d'aquesta fi de segle. En aquest cas,

la investigació es converteix en un element d'enriquiment anímic, de valoració de les possibilitats que tenim al nostre abast i el freqüent ús indegut que en feim.

Un exemple de gran coneixedor i alhora realista dels comportaments humans és Franco Monti, que ha fet la seva elecció a favor d'un apropament total a la natura que implica també la seva vida envoltada per aquesta. De manera que a un diàleg, aparentment mut, sense paraules, amb la vegetació, la terra, el cel, la mar o els seus estimats i fidels cans, ha creat un alfabet ple de sentiment, d'intel·ligent observació, de valoració del més simple però autèntic i bell, per a la qual cosa resulta imprescindible la profunda dimensió que aquest artista posseeix de tot el que pot generar vida, emoció i bellesa, que s'expressa de manera perfecta a la seva obra. Per tot això, es converteix en lògica l'extrema sintetització de les formes, que aconsegueix un minimalisme radicalitzat sense perdre la profunda força conceptual i emocional que caracteritza l'obra de Franco Monti.

CATÀLEG

MAY 98 On the brink
Formigó, 230 x 140 x 26 cm

JU 96/1 Colours of a Past
Formigó, 139 x 95 x 78 cm

N 9711 Ciclades
Formigó, 143 x 163 x 60 cm

OT 97/1 Under the Volcano
Formigó, 147 x 171 x 52 cm

AG 95/2 Inquiring
Formigó, 60 x 133 x 75 cm

JA 98 Looking North-West
Formigó, 200 x 98 x 50 cm

S 97/2 Geometría nocturna
Formigó, 187 x 93 x 19 cm

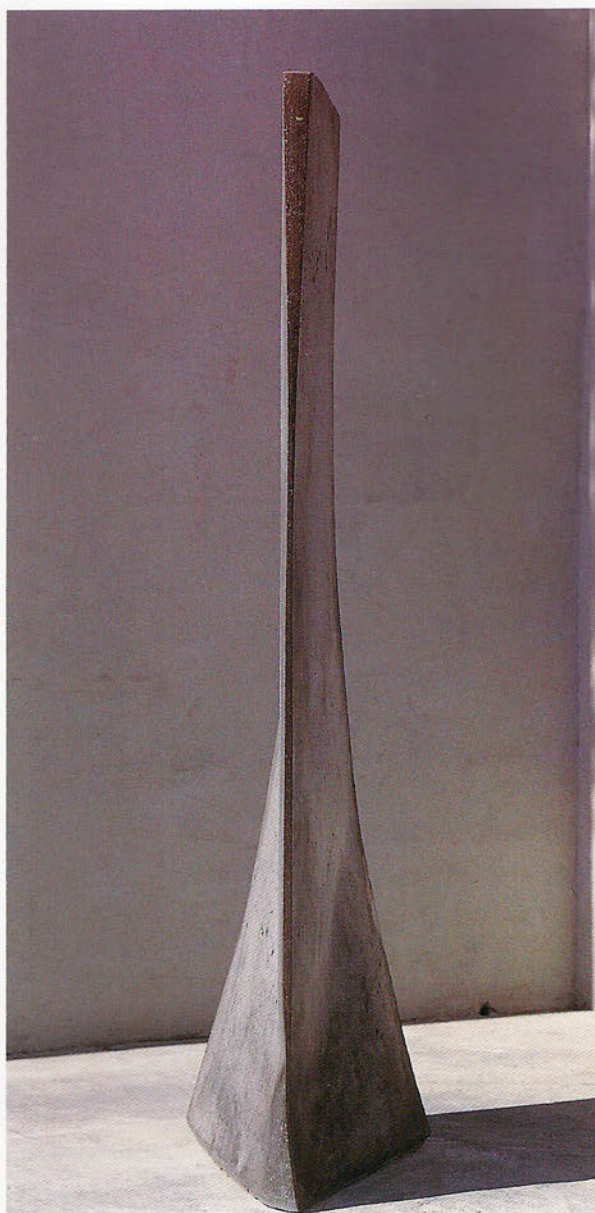

S 9711 Portal
Formigó, 200 x 140 x 50 cm

S 98/1 Sombras Pardas
Formigó, 200 x 124 x 36 cm

MCH 98/3 Jonah
Formigó, 200 x 85 x 48 cm

D 98/2 Estela
Formigó, 198 x 30 x 25 cm

F 98/4 Sombra y rojo
Formigó, 125 x 143 x 20 cm

D 96/1 El sur
Formigó, 150 x 92 x 33 cm

N 98 Haida
Formigó, 63 x 190 x 40 cm

JU 9711 Amistades
Formigó, 62 x 103 x 42 cm

JL 98/1 Por un elefante
Formigó, 200 x 123 x 13 cm

TRADUCCIONS

FRANCO MONTI

GIUSEPPE PANZA DI BIUMO

Conocí a Franco Monti años atrás, en 1958, en ocasión de una muestra suya de arte africano y precolombino en la Galleria dell'Ariete de Milán.

Su interés, y también el mío, se centraba en el arte denominado primitivo. El mío era un interés de coleccionista, principalmente de arte contemporáneo, que veía una afinidad y una convergencia de finalidades entre estos dos mundos extremadamente tan lejanos. Justamente por esta razón era una oposición particularmente estimulante. El esfuerzo de Franco Monti era intenso, estaba inmerso en la búsqueda de obras de arte africano. Era una búsqueda en vivo, en el territorio mismo, no una actividad intelectual desarrollada en el estudio de un apartamento en Milán. Era un trabajo que se alargaba durante muchos meses al año, viajando de una región a otra en la África subsahariana, con incomodidades, dificultades, peligros, que hubieran desalentado a cualquier coleccionista corriente. Eran los años de transición de un régimen colonial a la independencia.

África era aún virgen, su interior no había sido contaminado por la influencia occidental. Ésta, únicamente se limitaba a desarrollar su actividad económica de exportación hacia Europa en las ciudades de la costa. Era aquella una búsqueda de una cultura que había quedado aislada del racionalismo y del individualismo europeo. Allí, las personas aún vivían una relación instintiva con el medio, la naturaleza era la soberana y la gran madre, mucho más poderosa que el individuo. La cohesión del grupo era una necesidad vital para defenderse de su preponderante fuerza. Pero al mismo tiempo, las personas se asombraban ante su generosidad, mas la naturaleza nos da la vida, de ella lo recibimos todo.

La escultura era la forma de arte más idónea para expresar la relación con las fuerzas que emanan de la naturaleza y que dominan

los seres vivos. El arte es la expresión de los instintos más arraigados en nuestra conciencia y que diferencian las personas del resto de los animales. Son condiciones de la conciencia que nos hacen sentir la necesidad de conocer la totalidad y orientar nuestra existencia hacia una finalidad última. Para expresar estos instintos primordiales, que crean nuestra personalidad, no es necesario haber desarrollado una gran ciencia o una avanzada tecnología, que en vez de acercarnos nos alejan, convirtiéndonos en presuntuosos y orgullosos. Creemos dominar la naturaleza, pero será siempre ella quien al final nos dominará. La naturaleza no tiene prisa, conoce la espera, al final nos hará pagar inexorablemente nuestros errores: la destitución de nuestra conciencia, y de nuestra vida, el fin último. Las poblaciones que viven en unas condiciones no modificadas por la tecnología, la presencia de las verdades fundamentales es más evidente. La vida es breve y no concede aplazamientos.

Puede parecer superfluo hablar del arte africano para describir el significado de la escultura de Franco Monti. No obstante, creo que es muy útil. Qué motivo empujó a Franco, hace 40 años, a una vida aventurera y difícil, descubriendo los últimos testimonios de un modo de concebir la vida que estaba desapareciendo, entre nuevas y diversas concepciones: el islamismo, el cristianismo, el modelo de vida occidental. La razón fue la convicción que estos valores eran reales y no se podía renunciar a ellos.

Desde hace muchos años Franco no visita África. La transición entre un modo de vivir extraño a un mundo ancestral crea una situación caótica en vez de un nuevo orden. Sería un sufrimiento constatar como los antiguos valores son destruidos sin la posibilidad de que hayan sido reemplazados por unos nuevos. Creo que es particularmente esta imposibilidad de encontrar en el lugar de origen, en un

FRANCO MONTI

GIUSEPPE PANZA DI BIUMO

---

contexto auténtico, obras que testimonian la presencia de valores eternos, la que ha impulsado al explorador del arte africano a convertirse en artista, para reafirmar la verdad en vías de extinción.

Las esculturas de Franco Monti son hechas de cemento, arena y tierra. Materiales raramente usados para esculpir, son inertes, no se pueden moldear con las manos como la arcilla o con el cincel como es el caso de la madera o la piedra, y ni tan siquiera programar como las obras minimalistas ejecutadas en una oficina realizando un proyecto con prefabricados industriales. La utilización de inertes parece contradecir el concepto base de la escultura, que consiste en la intervención activa del artista en la materia. En nuestro caso parece que el artista se retira durante el proceso en vez de ser presente, su presencia precede a la ejecución. Es un modo de intervención que no es intelectual como en el arte minimalista, ni tan siquiera una agresión directa del material a transformar. A diferencia, la piedra o la madera, pasan de materias pasivas a tomar vida propia manifestando lo que el artista nos quiere transmitir. La intervención de Franco Monti no es visible durante la transformación. Precede este momento milagroso que provoca la aparición de la idea. Consiste en la preparación de la forma donde la arena, el cemento, la tierra dejaran de ser un amasijo fluido para concretarse en un modo estable y definitivo, el pasaje de la inexactitud a la forma. La manifestación de la idea encerrada, recluida en el volu-

men comprendido entre las paredes que han cerrado el flujo de la materia. La escultura existe en un modo virtual, en el espacio vacío entre las paredes de la forma. Una gran parte del trabajo es la preparación del espacio que ocupará la escultura, pero no es la visión final. La mezcla de arena, cemento, tierra coloreada, expresan concreta una idea abstracta que es tridimensional, pero falta el elemento final de la superficie, el color y su naturaleza. Rugosa o lisa, porosa o compacta, el color puede ser oscuro o claro, con fuertes o delicados contrastes, con suaves matices. Una calidad fundamental y visible. El color no es aplicado, no es pintado, está dentro de la materia, es su propiedad intrínseca. Procede de su interior. Forma parte del todo. Este formar parte del todo considero que es la calidad sustancial de la escultura de Franco Monti. No es el producto de un placer estético, es la necesidad de identificarse con una realidad que trasciende al individuo. La elección de materiales que vienen de la tierra, que son extractos del suelo. El cemento es un producto industrial, pero es piedra molida, transformada del fuego, para volver a ser piedra. Este proceso de retorno a la realidad de la naturaleza descubre los vínculos existentes entre la obra y el amor del artista por la escultura africana y el arte primitivo. La necesidad de volver a buscar una verdad fundamental, primordial, que necesariamente es superior a nosotros, y que el orgullo de nuestra potencia científica nos hace olvidar, pero es finalmente quien vence.

LA GEOMETRÍA DE LA SOMBRA

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

No puedo referirme a la obra del escultor Franco Monti, sin hacerlo en primer lugar a su personalidad, ya que esta tiene una relación muy directa con su trabajo, la cual se aprecia en mayor grado que en otros artistas. En este creador de formas, no resulta difícil descubrir un fuerte carácter, matizado por la dulzura de sus palabras, que se manifiesta en todas sus conversaciones, ya sea sobre temas de la cotidianidad más próxima o cuando de manera técnica y muy humana se refiere a los temas de etnología enriquecidos por las múltiples experiencias que ha acumulado durante sus largas y reiteradas estancias, durante treinta años, en el África Negra.

La investigación de Franco Monti, sobre el arte africano y los países que lo han generado le han permitido conocer las costumbres y los ritos de las plurales etnias, todas ellas con expresiones figurativas de representación de la figura humana así como de los utensilios necesarios para el trabajo, la caza, la indumentaria o la danza. Vivir sumergido, durante años, en este desbordante espíritu figurativo ha situado, por contraste, a este artista en el centro del interés por las formas más sintéticas llegando a un concepto de abstracción muy depurado que se manifiesta en toda su obra escultórica.

Puede decirse que la importante síntesis de las formas en la obra de Monti se manifiesta de manera evidente en los planos y volúmenes minimalistas en los cuales no resulta difícil apreciar la evocación de múltiples formas de la naturaleza, no sólo africana, sino también mediterránea, la visión de las cuales ha aportado a este artista una importantísima cantidad de impactos visuales que han permanecido grabados en su cerebro para transformarse en puras esencias de las formas naturales.

Un elemento vegetal como una hoja, o del ámbito acuático como un pez o del aire como

un pájaro, se reducen en la obra de este artista a puras insinuaciones que permiten al espectador descubrir, por si mismo y en profundidad el barroquismo que preside en las formas de la naturaleza africana, repleta de elementos que el hombre no ha elaborado sino que han sido generados y ofrecidos por la madre tierra. Una naturaleza que ha sido admirada y amada por Franco Monti y que ha colaborado decisivamente a su planteamiento conceptual que se sitúa en el lado opuesto o sea el de la extrema simplicidad en el momento de realizar su trabajo escultórico, el cual dotado de una gran personalidad, se ha mantenido incontaminado de cualquier referencia plástica a la moda.

Importante resulta en la obra de Franco Monti, la voluntad de no referirse artísticamente a la expresión del ser humano, al cual entiende como poseedor de capacidades suficientes para poder desarrollar comportamientos, actitudes, y aspectos más benéficos y positivos que los que le son habituales. Este hecho resulta esencial en el momento de contemplar las esculturas de este artista, en las cuales pueden apreciarse distintas tipologías. Con frecuencia las obras están formadas por una sola pieza de gran formato con planos que crean desniveles entre las distintas partes de la obra como en *OT 97/1 Under the Volcano* y especialmente en *JU 96/1 Colours of a Past*. Las curvas aparecen reiteradamente creando espacios íntimos, así como los perfiles agudos en que finalizan algunas piezas como *MCH 98/3 Jonah* o *JA 98 Looking North West* de manera que al hallarse al aire libre, la posición solar permite, según la hora del día, una gran pluralidad de proyección de sombras en el suelo. Algunas esculturas están formadas por dos partes verticales separadas por un mínimo espacio que permite el tránsito de la luz como las piezas: *S 98/1 Sombras Pardas* y *MAY 98*

LA GEOMETRÍA DE LA SOMBRA

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

On the Brink, otras poseen un carácter de complementariedad, de manera que colocadas muy próximas penetra el volumen de una en la concavidad de la otra sin llegar a tocarse como en un abrazo sugerido pero no consolidado formalmente y que se evidencia en: *Inquiring* y en *JU 97/1 Amistades*. Evidente resulta el concepto orgánico- natural de las formas de sus esculturas, las cuales toman un cierto valor camaleónico de aproximación e integración a la naturaleza en las formas y en los colores que sin estridencias, pero de manera muy rotunda, tienen un importante protagonismo en las obras.

Si una hoja, un cetáceo o cualquier ser viviente respira para mantener sus constantes vitales, la obra de Franco Monti, respira a través de sus planos y volúmenes que toman el valor de pulmones que aspiran y espiran el aire y se nutren de su oxígeno. La obra escultórica de este artista, a pesar de la simplicidad de formas que la caracteriza es el fruto de un lento e importante proceso de trabajo que no admite improvisaciones sino que precisa de diversos estudios y proyectos previos a la obra, para crear la forma y con anterioridad la estructura de la misma en hierro. La creación de esta estructura resulta vital para el resultado final de la obra y nos evoca el minucioso proceso que los joyeros realizan para conseguir las creativas formas, a la cera perdida.

Una de las características en la obra de Franco Monti son los grandes planos escultóricos que a partir de una masa disminuyen, frecuentemente, para llegar al mínimo grosor de material en ciertos puntos creando la sensación de que pueden quebrarse para aumentar en otra u otras direcciones e iniciar el diálogo de máximo-mínimo y de mínimo-máximo deseado y establecer tensiones entre los espacios con fuertes contrastes, que resultan constatables en: *S 97/2 Geometría Nocturna* o *D98/2 Estela*.

Franco Monti, como quien realiza una construcción contemporánea, crea un molde de hierro con la forma que desea para la obra, incidiendo en él para provocar accidentes en el material y hacer evidentes los gestos más importantes de la pieza: la forma exterior con sus contornos, el mayor o menor volumen en las distintas partes y aristas o las diversas texturas que se desea posean las superficies. Una vez realizada la estructura, esta se rellena con la masa para conseguir una primera fragua, ya que la definitiva no se obtendrá hasta después de algunos años en un lento proceso de consolidación. En el interior de la materia se ha introducido el color de manera que puedan conseguirse gradaciones y contrastes con campos más o menos intensos para crear juegos de metalenguajes entre las formas y los colores. Unas veces es el rojo como la tierra de África el que destaca en ciertas partes tal y como sucede en la obra: *S 97/1 Portal* en la cual la parte que evoca el sostén del edificio, destaca en este color como la sangre de los *Atlantes* que sostienen los altares barrocos. En otras piezas las tonalidades verdes colaboran en gran medida al sentido camaleónico de algunas obras respecto de la naturaleza. También las gradaciones de tonos rosáceos contrastan de manera rotunda con el carácter estricto del hormigón evocando la floración de ciertas plantas y los ocreos crean grandes espacios de recuerdo de la tierra mediterránea o de la arena sahariana.

En la parte exterior del molde de hierro tienen presencia las convexidades y las concavidades en las cuales tienen importancia el color, del cual ha sido preciso un importante cálculo de las posibilidades de su desplazamiento en el interior de la masa, así como la evolución química de la mezcla en el cemento.

Monti reduce, exagera, redondea o agudiza ciertas partes de las piezas posteriormente

LA GEOMETRÍA DE LA SOMBRA

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

a su liberación del molde, para conseguir globalidades a la vez armónicas pero muy contrastadas, manteniendo, siempre, un sentido estricto de la abstracción de las formas.

El sentido de verticalidad aparece con gran frecuencia en las esculturas de gran formato de este artista, con bases proporcionales a su altura y en otras en las que parece imposible que el mínimo soporte de las piezas sea capaz de sostenerlas como si de una acción utópica se tratara, para tomar posteriormente grosor a medida que se aleja del suelo y convertirse en piezas importantes pero sin pretensiones de grandilocuencia, sino con un extremo sentido de pureza de la forma, que cambia según el plano desde el que se observe la escultura, de esta manera algunas obras ejercen un evidente efecto de *trompe-l'oeil* que se clarifica cuando el espectador cambia su lugar de observación, descubriendo un aspecto muy diferenciado de la misma obra. Otras veces las formas son horizontales con poca elevación del suelo como por ejemplo en la obra que dividida en cuatro partes que se hallan juntas pero sin tocarse nos provoca con la imaginación en libertad, la forma de un gran elemento vegetal o de un reptil con las fauces abiertas, aunque en ningún momento hallamos un aspecto de figuración en la obra sino que esta cumple un sentido de sugerencia imaginativa de la misma manera que sucede en: *N 98 Haida*.

África, de norte a sur, de este a oeste posee la fuerza, el misterio, la profundidad de su estética, los contrastes, las contradicciones, en una palabra la belleza suficiente para inundar muchas existencias, para provocar muchos films, para llenar páginas y páginas de ensayo, novela o poesía, pero además con su fuerza puede motivar efectos revulsivos que conducen a la reflexión, a la comparación, a la observación intelectual y a una singularización de planteamientos que nos acercan a un pensa-

miento próximo a lo más puro de los sentimientos, que se renuevan continuamente con la emoción del trabajo creativo diario, con la satisfacción de la amistad sincera, con el amor a los seres queridos, con el dialogo, frecuentemente mudo con los animales de nuestro entorno. También con el disfrutar del sol, del mar, de la aroma de las flores y de los árboles, hechos todos ellos que se aprende a no disfrutar en una sociedad materialista, individualista como la de este final de milenio, en la que el ser humano vive compulsivamente programado por hechos externos y contradictorios con su realidad anímica. Consciente de lo que decimos Franco Monti, es un gran observador de todo, para con su *voyerismo* convertirse en un filtro licuador de lo puro, lo bello, de la esencia y con ella crear los planos, los volúmenes, los diálogos de la materia en sus *hijos pétreos*, sólidos nacidos de una voluntad de trabajo disciplinada, llena de largas jornadas en su taller y rodeado de la naturaleza con la que se alimenta el espíritu día a día .

Nacido en la ciudad italiana de Milán, Monti ha sido amigo de los intelectuales más importantes de varias generaciones Morandi, Giacometti, Lucio Fontana, Andrea Cascella o Marino Marini entre una larga lista, y en Ibiza donde reside desde hace años Cristina y Erwin Bechtold resultando entrañable la manera de referirse a todos ellos y las anécdotas vividas conjuntamente como verdaderos compañeros en el ámbito cultural de cada momento. Todo ello añadido a sus experiencias vividas en su investigación sobre el arte africano han configurado en Franco Monti una personalidad muy peculiar no sólo como artista sino como ser humano.

Como eterno viajero del mundo entero, por sus tierras y sus mares constatamos que el sentido de Franco Monti del viaje, de la investigación, de la curiosidad por el mundo que

LA GEOMETRÍA DE LA SOMBRA

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

---

habitamos se sitúa muy lejos de aquel sentido del viaje *romántico* que significaba la búsqueda del Yo, y en el cual el héroe romántico era en la realidad o en el sueño, el nómada obsesionado, que necesitaba recorrer amplios espacios, los más amplios posibles, para liberar el espíritu de la asfixia de la limitación. Contrariamente el espíritu de viajero empedernido de Franco Monti responde a una importante valoración del riesgo no sólo físico sino también de aquel que existe en la cotidianidad de lo mediocre en contra de la cual debe el individuo protegerse de manera superior en las sociedades más desarrolladas y que evidentemente resulta más peligroso y contaminante que la jungla.

Resulta evidente que el individuo tiende a buscar durante toda su existencia aquello que cree le ha sido "negado o prohibido" por razones de diferente tipología. Es precisamente por este sentido de inaccesibilidad que la búsqueda se convierte en continua, irrefrenable y perpetua, y en la mayoría de los casos las respuestas, las posibilidades y las permisiones se hallan en el propio individuo por lo cual la búsqueda no puede haber obtenido los mejores resultados, consecuencia todo ello de una importante dosis de utopía que se halla implícita en la existencia del ser humano.

Muy distinta resulta la búsqueda intelectual

y el estudio de los hechos culturales de los pueblos más primitivos en los cuales, con mucha frecuencia, se encuentran las respuestas a muchos de los comportamientos de los ciudadanos de este fin de siglo. En este caso la investigación se convierte en un elemento de enriquecimiento anímico, de valoración de las posibilidades que tenemos a nuestro alcance y el frecuente uso indebido que hacemos de ellas.

Un ejemplo de gran conocedor y a la vez realista de los comportamientos humanos, es Franco Monti que ha hecho su elección en favor de un acercamiento total a la naturaleza que implica también su vida rodeada por la misma. De manera que en un diálogo, aparentemente mudo sin palabras, con la vegetación, la tierra, el cielo, el mar o sus queridos y fieles perros ha creado un alfabeto lleno de sentimiento, de inteligente observación, de valoración de lo más simple pero auténtico y bello para lo cual resulta imprescindible la profunda dimensión que este artista posee de todo lo que puede generar vida, emoción, y belleza, que se expresa de manera perfecta en su obra. Por todo lo cual, se convierte en lógica, la extrema sintetización de las formas, que logra un minimalismo radicalizado sin perder la profunda fuerza conceptual y emocional, que caracteriza la obra de Franco Monti.

FRANCO MONTI

GIUSEPPE PANZA DI BIUMO

I met Franco Monti years ago, in 1958, on the occasion of a show of his of African and pre-Colombian art at the Galleria dell'Ariete in Milan.

His interest and also mine was focussed on the art denominated primitive. Mine was of a collector, mainly of contemporary art, in which I saw an affinity and convergence of end-purposes between these two extremely distant worlds. For that reason exactly it became a particularly stimulating opposition. Franco Monti's striving was intense, immersed in the quest of works of African Art. It was a live quest, in the territory itself, not an intellectual activity carried out in the studio of a Milan apartment. It was a work that stretched over many months of the year, travelling from one region to another in sub-Saharan Africa, with inconveniences, difficulties dangers, that would have discouraged any run of the mill collector. They were the years of transition from a colonial region to that of independence.

Africa was still virgin, its interior had not been contaminated by western influence. This, uniquely limited itself to developing its economic activity of exportation to Europe from the coastal cities. It was a quest for a culture that had remained isolated from European rationalism and individualism. There, people still lived and instinctive relationship with their surroundings, nature was the sovereign and the great mother, far more powerful than the individual. The cohesion of the group was a vital necessity for defending themselves from their preponderant force. But, at the same time, people were struck by their generosity, but nature gives us life, from it we receive everything.

Sculpture was the ideal art form to express the relationship with the forces that emanate from nature and dominate living human beings. Art is the expression of the instincts

most at risk in our conscience and which differentiate people from animals. They are the conditions of conscience that make us feel the necessity of knowing the totality and of orienting our existence towards a final end-purpose. To express these primordial instincts, which create our personality, it is not necessary to have developed a great science or an advanced technology, which instead of bringing us closer, distances us, transforming us into presumptuous and proud creatures. We believe we dominate nature, but it will always be in nature that, in the end dominates. Nature is in no hurry, it knows how to wait, in the end, it will inexorably make us pay for our errors: the destitution of our conscience and of our life, the final goal. With people living in conditions not modified by technology, the presence of fundamental truths is more evident. Life is brief and does not concede postponements.

It might seem superfluous to talk about African art in order to describe the significance of Franco Monti's sculpture. However, I believe it is quite useful. What motivation pushed Franco, forty years ago, to a difficult life of adventure, discovering the last testimonies of a way of conceiving life which was disappearing, between new and different conceptions: Islamism, Christianity, the model of western life. The reason was that the conviction that these values were real and could not be renounced.

It has been many years since Franco has visited Africa. The transition between a strange way of life to an ancestral world creates a chaotic situation instead of a new order. It would be suffering to declare how ancient values have been destroyed without there being the possibility of their being replaced by new ones. I think it is the impossibility particularly of finding, in the place of origin, in an authentic context, work

FRANCO MONTI

GIUSEPPE PANZA DI BIUMO

that testify to the presence of eternal values, that which has impelled the explorer of African art to transform himself into an artist, to reaffirm the truth on the path of extinction.

The sculptures of Franco Monti are made of cement, sand and earth. Materials rarely used in sculpture, they are inert, they cannot be molded with one's hands as clay can be or with a chisel as is the case with wood or stone and not even programmed, as the minimalist works executed in an office carrying out a project of industrial pre-fabs. The use of inert materials seems to contradict the basic concept of sculpture, which consists of the active intervention of the artist in his material. In our case, it seems that the artist withdraws during the process instead of being present, his presence precedes the execution. It is a kind of intervention that is not intellectual, as in minimalist art, not even a direct aggression of the material to be transformed. On the other hand, stone and wood change from passive materials to take on a life of their own, manifesting what the artist wishes to transmit to us.

The intervention of Franco Monti is not visible during the transformation. It precedes this miraculous moment that provokes the apparition of the idea. It consists in the preparation of the form where the sand, the cement, the earth leave off being a fluid batch of mortar to come together in a stable and definitive way, the passage from inexactitude to form: the manifestation of the enclosed

idea, sequestered in the volume within the walls that have closed the fluid of the material. The sculpture exists in a virtual mode, in the empty space between the walls of the form. A great part of the work is the preparation of the space that the sculpture will occupy, but it is not the final vision. The mixture of sand, cement, coloured earth concretely express and abstract idea which is tri-dimensional, but lacking in the final element of the surface, the color and its nature. Rugged or smooth, porous or compact, the colour can be dark or light, with strong or delicate contrasts, with soft nuances: A fundamental and visible quality. The color is not applied, it is not painted, it is within the material, it is its intrinsic property. It proceeds from its interior. It forms part of the whole. I consider this the substantial quality of Franco Monti's sculpture. It is not the product of an aesthetic pleasure, it is the need to identify with a reality that transcends the individual. The selection of the materials that come from the ground. Cement is an industrial product, but it is ground stone, transformed from fire, to go back to being stone. This process of return to the reality of nature reveals the existing links between the work and the love of the artist for African sculpture and primitive art. The need to return to search for a fundamental, primordial truth, that is necessarily superior to ourselves, and which the pride of our scientific potency makes us forget, but which is what finally wins out.

THE GEOMETRY OF THE SHADOW

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

---

complementary character, so when placed very close, the volume of one penetrates into the concavity of the other without ever touching, as in an embrace suggested but not formally consolidated and which is evidenced in the works *Inquiring* and in *JU 97/1 Amistades*. The organic-natural concept becomes evident in the forms of his sculptures, which take on a certain chameleon value of approximation and integration to nature in their forms and in their colors which, without stridency, but in a rounded off manner, play an important protagonist role in his works.

If one leaf, a cetacean or any living being breathes in order to keep their vitals constant, the work of Franco Monti breathes through its planes and volumes which assume the value of lungs, taking air in and out and nourishing themselves with oxygen. The sculptural work of this artist, despite the simplicity of forms that characterizes it is the fruit of a slow and important work process that does not admit improvisations but rather does it depend on diverse studies and projects previous to the work, in order to create the form and with forethought the structure itself in iron. The creation of this structure is vital for the final result of the work and evokes in us the awareness of the meticulous process that jewelers carry out to achieve creative forms, in lost wax.

One of the characteristics in the work of Franco Monti are the large sculptural planes, which take off from a mass often diminishing the minimum thickness of material at certain points, thus creating the sensation that they can break in order to augment in one or another direction and start the desired dialogue of maximum-minimum or minimum-maximum, to establish tensions between spaces with strong contrasts, that are revealed in *S 97/2 Geometría Nocturna* or *D 98/2 Estela*.

Franco Monti, like someone who carries out a contemporary construction, creates a mold in iron with the forms that he wants for the work, incising it to provoke unevennesses in the material and making evident the most important gestures of the piece: the outer form with its outlines, the greater or lesser volume on the different parts and edges or the diverse textures that he wishes to put onto the surfaces. Once the structure is carried out, it is filled with the mass to achieve a first Setting, since the definitive form will not be obtained for some years in a slow process of consolidation. In the interior of the material the colour has been introduced and so gradations and contrasts can be attained with fields more or less intense to create a play of meta-languages between forms and colours. Sometimes it is the red, like the colour of the earth of Africa which stands out in certain places, as happens in the work *S 97/1 Portal* in which the part that evokes the support of the edifice shows this color like the blood of the *Atlantes* that hold up baroque altars. In other pieces the green tonalities provide, in large measure, the chameleon feeling of some works as regards nature. Also, the gradations of rosy tones contrast in a rounded manner with the strict character of the concrete, evoking the blossoming of certain plants and the ochres create great spaces of memory of Mediterranean earth or Sahara sand.

On the outer part of the iron mold the convex and concave shapes are highlighted with the importance of colour, which has required a careful calculation of possibilities in the displacement within the mass, as well as the chemical evolution of the mixture in the cement.

Monti reduces, exaggerates, rounds off or sharpens certain parts of the pieces later, on their release from the mold, to attain overall

THE GEOMETRY OF THE SHADOW

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

---

harmonic effects, but also contrasted effects that always maintain a strict sense of the abstraction of the forms.

The sense of verticality appears quite frequently in the artist's large format sculptures, with bases in proportion to their height and in others in which it seems impossible that the minimum support of the pieces might be able to support them, as if in a utopian action, they might later take on thickness in relation to their distance from the ground and turn into important pieces but without any pretensions to grandiosity, rather with an extreme sense of purity of form that changes according to the plane from which the sculpture is observed, and in this way some works exercise an obvious *trompe-l'oeil* effect which becomes clear when the spectator changes his viewing position and so discovers a very different aspect of the same work. At other times the forms are horizontal with little elevation from the ground as, for example, in the work that divides into four parts that are found together but not touching and arouses a feeling of freedom in the imagination, the form of a large vegetable element or of a reptile with open fauces, even if, at no moment do we find an aspect of figuration in the work and this fulfills a sense of imaginative suggestion, as occurs in *N 98 Haida*.

Africa, from north to south, from east to west, possesses the force, the mystery, the depth of its aesthetic, the contrasts, the contradictions, in a word, the sufficient beauty to inundate many existences, to inspire many films, to fill pages and pages of essays, novels or poetry, but besides, with its force, it can motivate revulsive effects which lead to reflection, to comparison, to intellectual observation and to a singularization of bases that bring us near to a way of thinking close to the purest of sentiments, that continually

renew themselves with the emotion of daily creative work, with the satisfaction of sincere friendship, with the love of dear ones, with dialogue, often mute with animals around us, with the joy of sunshine, the sea, the fragrance of flowers and trees, all of them facts that one learns not to enjoy in a materialistic, individualistic society, as we have at this end of the century, in which a human being lives compulsively programmed by external and contradictory facts, with their psychic reality. Conscious of what we say, Franco Monti is a great observer of everything, and for his *voyeurism* to convert itself into a liquidizer filter of the pure, the lovely, the essence and with it create the planes, the volumes, the dialogues of his *stony children*, born solid from a will of disciplined work, full of long days in his studio and surrounded by nature with which he nourishes his spirit day after day.

Born in the Italian city of Milan, Monti has been a friend to the most important intellectuals of several generations: Morandi, Giacometti, Lucio Fontana, Cascella or Marino Marini among many, and in Ibiza, where he has been living for years, Cristina and Erwin Bechtold, making it a deep-felt matter when referring to all of them and their anecdotes. They have lived together, like true comrades in the cultural ambience of every moment... All that, added to his experiences lived in the researching into African art, has made of Franco Monti a personality very peculiar, not only as an artist but as a human being.

As an eternal voyager of the entire world, through lands and seas, we declare that Franco Monti's sense of travel, of investigation, of curiosity for the world we live in situates him very far from that feeling of *romantic* travel, which meant the search for the I, oneself, and in which the romantic hero

THE GEOMETRY OF THE SHADOW

M. JOSÉ COROMINAS MADURELL

---

was in reality or in the dream, the obsessed nomad, who needed to cover ample spaces, the most ample possible, to free the spirit from the asphyxiation of limitation. Contrarily, the spirit of the hardened traveler of Franco Monti responds to an important evaluation of risk not only physical but also of that which exists in the ordinariness of the mediocre against which the individual must protect himself in a higher way in the most developed societies and which obviously are more dangerous and contaminating than the jungle. It seems evident that the individual tends to seek during his entire existence that which he believes has been "denied or forbidden" him for distinct reasons. It is precisely through this sense of inaccessibility that the search becomes continual, unstoppable and perpetual, and in the majority of cases the answers, the possibilities and the permissions are to be found in the individual himself by which the quest cannot have obtained the best results, all of it the consequence of a strong dose of utopia which is implicit in the existence of the human being.

Very different is the intellectual quest and the study of cultural facts of the most primitive peoples in which, with great frequency, are to

be found the answers to much of the behavior of the citizens of this end of century. In this case the research turns into an element of psychic enrichment, of an evaluation of the possibilities that we have within our reach and the often undue use we make of them.

Franco Monti is an example of a knowledgeable and, at the same time, realistic expert on human behavior and he has made his choice in favor of a total closeness to nature, which also means that his life be surrounded by it. In a way that in a dialogue, apparently mute, without words, with vegetation, with earth, sky, sea and his most faithful, dear dogs, he has created an alphabet full of sentiment, intelligent observation, valorization of the simplest yet the most authentic and loveliest which is necessary for the profound dimension that this artist possesses of all that which generates life, emotion and beauty, that is expressed perfectly in his work, and through which is turned into logic, the extreme synthesis of forms, and thus attaining a rooted minimalism, one that does not lose the deep conceptual and emotional strength, that characterizes the work of Franco Monti.

